

Asia: VN/5137/2022-OM-229

Ehdotus uudeksi valmiuslaiksi; työryhmän mietintö

1 luku. Yleiset säännökset

1 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

2 luku. Varautumisvelvollisuus

Yleisen varautumisvelvollisuuden organisatorista soveltamisalaa (6 §:n 1 mom.) koskevat huomiot:

Väestönsuojelun toimeenpanon selkeyttäminen (pelastustoimi ja HVK): Ehdotamme, että 6 §:n 1 momentin soveltamiskuvauksessa täsmennetään pelastustoimen (hyvinvointialue) ja HVK:n välinen vastuunjako väestönsuojelun toimeenpanossa. Pelastustoimi vastaa operatiivisesta valmiudesta, suunnittelun ja toimeenpanon koordinoinnista sekä viranomaisyhteistyöstä. HVK tukee järjestelmätasoisesti kriittisten resurssien saatavuutta ja jatkuvuutta. (Yhteensovitus toteutetaan hyvinvointialueen väestönsuojelun yhteistyöryhmässä).

Yleisen varautumisvelvollisuuden aineellista sisältöä (6-8 §) koskevat huomiot:

Väestönsuojelun toimeenpanon selkeyttäminen (pelastustoimi ja HVK): Täsmennetään soveltamiskuvausta: pelastustoimi (hyvinvointialue) vastaa väestönsuojelun operatiivisesta valmiudesta, suunnittelun ja toimeenpanon koordinoinnista sekä viranomaisyhteistyöstä; HVK tukee järjestelmätasolla kriittisten resurssien saatavuutta ja jatkuvuutta.

Muut 2 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Mietinnön sivulla 209 on luettelo tehtävä- ja toimialakohtaisista tilannekuvan tuottajista. Sinne tulisi lisätä Huoltovarmuuskeskus.

9 § todetaan, että kukin ministeriö yhteensovittaa varautumista toimialallaan tarvittavilta osin yhteistyössä ministeriöiden sekä toimialansa yritysten ja muiden organisaatioiden kanssa. Pykäläkohtaisissa perusteluissa tulee tämentää, miten tämä velvoite vertautuu Huoltovarmuuskeskuksen tehtäviin.

3. luku Poikkeusoloista ja lisätoimivaltuuksien käyttöönotosta päättäminen

Poikkeusolojen edellytyksiä (11 §, vrt. nyk. poikkeusolojen määritelmä) koskevat huomiot:

-

Poikkeusolojen alkamista ja päättymistä koskevaa päätöksentekoa (12 ja 21 §) koskevat huomiot:

-

Lisätoimivaltuuksien käyttöönottonenettelyä (13-20 §) koskevat huomiot:

-

Valtioneuvoston erityisiä seurantavelvollisuuksia (22 ja 23 §) koskevat huomiot:

-

4 luku. Poikkeusolojen hallinnan ohjaus ja hallinnon erityisjärjestelyt

4 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

5 luku. Lisätoimivaltuuksien käyttöperiaatteet ja soveltamista koskevat yleiset säännökset

5 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Perusoikeusrajoitusten kriteerit ja välttämättömät poikkeukset: Ehdotetaan periaatesäännöstä, jonka mukaan perusoikeuksiin puuttuvat rajoitukset (esim. liikkumis-, oleskelu- ja kokoontumisrajoitukset) edellyttävät ennalta määriteltäjä kynnys-, rajaus- ja purkukriteereitä, määräaikaaisuutta ja säännöllistä jälkiarviointia sekä systemaattista välttämättömyys- ja vaikutusarviointia PL 23 §:n ja valmiuslain puiteluonteen mukaisesti.

Periaatesäännöksen perusteluihin kirjataan minimiluettelo välttämättömistä poikkeuksista huoltovarmuuskriittisiin toimintoihin: energian-, veden- ja viestintäverkkojen sekä liikennejärjestelmän ylläpito; elintarvike- ja lääkelogistiikka; välttämättömät huolto- ja korjaustyöt; sekä näitä tukevat kuljetukset ja operatiivinen henkilöstö. Poikkeusten soveltaminen edellyttää yhdenmukaisia kulkulupia ja priorisointimenettelyjä.

6 luku. Hallinnon järjestäminen ja valtion taloudenhoito

6 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

7 luku. Työvoiman saatavuuden turvaaminen

7 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

8 luku. Työvelvollisuus

8 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

9 luku. Sotilaallisen puolustusvalmiuden turvaaminen

9 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

10 luku. Liikkumisen ja oleskelun rajoittaminen sekä väestön siirtäminen

10 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Käyttönoton kynnys-, raja- ja purkukriteerit, minimipoikkeukset, ”vihreät kaistat”: Kirjataan 10 luvun pykäliin ja perusteluihin täsmälliset käyttönoton kynnys-, raja- ja purkukriteerit sekä enimmäiskesto ja säännöllinen tarkistusrytmi PL 23 §:n väliaikaisuus- ja oikeasuhtaisuusvaatimusten toteuttamiseksi. Minimiluettelo välttämättömistä poikkeuksista tulee kattaa vähintään terveydenhuolto, viranomaistehtävät ja huoltovarmuuskuljetukset sekä näitä tukevat kriittiset verkot, satamat, terminaalit, varastointi ja huolto. Valtakunnalliset ”vihreät kaistat” ja yhtenäinen kulkulupamenettely varmistavat kriittisen logistiikan ja henkilöstön läpimenon rajoitusalueiden läpi.

Kulkulupa huoltovarmuuskriittisille toiminnoille: Valtioneuvostolle asetusvaltuus valtakunnalliseen kulkulupa-alueeseen, joka mahdollistaa rajoituksista poikkeamisen huoltovarmuuskriittisissä tehtävissä ja kohdesuojauksessa. Periaatteet: välttämättömyys, oikeasuhtaisuus, raja- ja valvonta, tietosuojat. Koordinaatio väestönsuojelun yhteistyöryhmässä.

Polttoaineen, varaosien ja kriittisen huollon priorisointi: Toimivalta priorisoida polttoaine-, varaosa- ja huoltokapasiteetti rajoitusten aikana huoltovarmuuskriittisiin tehtäviin, mukaan lukien kohdesuojaus ja vikakorjaukset. Yhteistyövelvoite HVK:n tilannekuvan hyödyntämisestä.

Kokoontumisrajoitukset ja kriittisen kohdesuojauksen turvaaminen: Kokoontumisrajoituksia ei sovelleta välttämättömiin työ- tai koulutuskokoontumisiin, jotka liittyvät kriittisen infran suojaamiseen tai viranomaisen määräämiin suojaustehtäviin. Menettelyt täsmennetään asetuksella.

Väestön siirtäminen – poikkeus kriittiselle henkilöstölle: Mahdollisuus vapauttaa tai määrätä palaamaan rajoitusalueelle kriittinen suojaus- ja ylläpitohenkilöstö viranomaispäätöksellä; edellytykset: tehtävän kriittisyys, työturvallisuus, majoitus.

11 luku. Otto-oikeudet ja palvelujen suorittamisvelvollisuus

11 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

12 luku. Väestön välttämättömän toimeentulon turvaaminen ja sosiaaliturvan muutokset

12 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Väestön toimeentulon varmistamiseksi pykälien 85–87 toimintamekanismia ehdotetaan muutettavaksi siten, että prosessien tulisi olla mahdollisimman automatisoitu ja ettei toimivaltuuden soveltaminen sisältäisi etuuden maksajan yksilöllistä harkintaa, vaan sitä sovellettaisiin suoraan käyttöönotto- ja soveltamisasetusten perusteella kaikkiin etuudensaajiin.

Luvun 12 pykälän 87§ 3 momenttiin on kirjattu hyvinvointialueiden tehtäväksi esimerkiksi ruuan ja erilaisten välttämättömien hyödykkeiden jakelu tilanteissa, joissa tuen myöntäminen tai suorittaminen kansalaisille ei ole mahdollista maksuliikenteen häiriötilanteissa. On tärkeää tarkentaa vähintään toimeenpanosuunnitelmien avulla, millaisilla järjestelyillä ko. tilanteissa varmistetaan jaeltavan ruoan saatavuus hyvinvointialueille. Sovelletaanko näissä tilanteissa luvun 13 pykälää 88 §, jolloin kaupan toimijoilla olisi velvoite luovuttaa ruokaa ja välttämättömiä päivittäistavaroita hyvinvointialueita edustaville viranomaisille (ostolupaa vastaan)? Asianomaiset ministeriöt, hyvinvointialueiden edustajat, elinkeinoelämän edustajat ja muut olennaiset osapuolet mukaan lukevassa yhteistyössä tehtävällä suunnittelulla on tärkeää tarkentaa, esim. hyödynnetäänkö ko. tilanteessa kaupan jakelu- ja logistiikkatoimintoja sekä muita käytännön toimenpidemalleja.

13 luku. Välttämättömien hyödykkeiden ja palvelujen saatavuuden turvaaminen

13 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Valmiuslain pykälässä 90§. (Kulutushyödykkeiden riittävyyden turvaaminen) ei ole huomioitu tilannetta, jossa Suomi vastaanottaisi ruoka-apua ulkomailta. Miten tällaisen hyödykkeen jakaminen kansalaisille vastuutettaisiin ja toteutettaisiin käytännössä? Tilanne voisi olla sellainen, että esimerkiksi suuronnettomuuden (ydinonnettomuus) vuoksi maassa ei olisi riittävästi turvallisesti käytettävissä olevaa ruokaa, ja joutuisimme nojaamaan ruoka-apuna lahjoitettuihin tuontielintarvikkeisiin.

Em. esimerkkiin liittyen huomiona, että kulutushyödykkeiden säännöstelyyn liittyvää toimivaltuutta voitaisiin soveltaa vain 11 §:n 1 momentin 1, 2 ja 5 kohdan mukaisissa poikkeusoloissa, ja vain kuin 88 ja 89 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet ovat riittämättömiä väestön toimeentulon turvaamiseksi. Tarkoittaako tämä, että säännöstelytoimenpiteitä ei voitaisi toteuttaa esim. ydinonnettomuuden jälkitilanteessa, jossa turvallisen ruoan määrä olisi rajallinen ja sen jakelua olisi tarve koordinoida?

Luvussa 12, pykälän 87§ (Väestön maksukyvyyn ja toimeentulon turvaaminen poikkeusolojen erityistuella) 3 momentissa viimesijaisena toimijana on mainittu hyvinvointialueet; toteutettaisiinko ruoka-avun vastikkeeton jakelu näin ollen hyvinvointialueiden toimesta?

Yleisesti valmiuslain 13 lukuun tehtävät kirjaukset jättävät vielä paljon esimerkiksi säännöstelytoimenpiteiden osalta käytännössä sovittavaa, suunniteltavaa ja harjoiteltavaa. On olennaista, että tätä työtä tehdään kattavassa yhteistyössä normaaliaikoina. Ruoan ja välttämättömien päivittäistavaroiden säännöstelyyn liittyen luonteva taho toimenpiteiden käytännön suunnittelun ja harjoittelun koordinoinnissa on Työ- ja elinkeinoministeriö. Yhteistyössä

on tärkeää olla mukana asianosaiset viranomaiset, kunnat ja kohdetoimialojen elinkeinoelämän edustajat vähintään huoltovarmuusverkoston kriittisten toimijoiden osalta.

Luvussa 13, 88 § ja 89 § säädetään välttämättömien hyödykkeiden ja palveluiden saatavuuden turvaamisesta sekä välttämättömän hyödyketuotannon turvaamisesta valmiuslain 11 §:n 1 momentin 1, 2 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa. Vastaavasti 90 § säädetään kulutushyödykkeiden riittävyyden turvaamisesta. Pykäläkohtaisissa perusteluissa tulisi selventää miksi em. sääntelyä (88-90 §) ei ole perusteltua ulottaa 11 §:n 1 momentin kohtiin 3 ja 4 (merkittävät onnettomuudet ja tartuntataudit). Esimerkiksi 89 § todetaan, että Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus valvoo välttämättömän hyödyketuotannon turvaamisen säännöstelyä lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden tuotannon osalta. Kuitenkaan ehdotuksen mukaisesti kyseistä säännöstelymekanismia ei sovelleta em. 11 § 1 momentin kohdassa 4 tartuntataudit. Lääkkeiden lisäksi suuronnettomuuksissa ja tartuntataudeissa saattaa olla tarpeen tuottaa tai hankkia esimerkiksi suojarusteita, joiden saatavuudessa (myös raaka-aineissa) voi olla jo normaalioloissa globaalia niukkuutta. Vastaavasti tartuntataudit saattavat levitä myös veden välityksellä jolloin tarvitaan kriittisiä vedenpuhdistuskemikaaleja.

Huoltovarmuuskeskuksen rooli jää myös epäselväksi säännösten toimeenpanossa. Millä mekanismeilla työ- ja elinkeinoministeriö sekä elinvoimakeskukset esimerkiksi määrittelevät mikä on yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömän toiminnan tai sotilaallisen puolustusvalmiuden turvaamisen välttämättömät hyödykkeet ja palvelut (88 §)? Vastaavasti, millä mekanismeilla määritetään mitkä ovat yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömän hyödyketuotannon tarvitseman materiaalit ja hyödykkeet, joiden käyttöä on tarpeen rajoittaa tai kieltää (89 §)? Mikäli Huoltovarmuuskeskuksella on verkostonsa tukemana rooli toimeenpanossa, tulee se olla selkeästi kuvattu. Tämän lisäksi Huoltovarmuuskeskus tulee osallistaa toimeenpanon suunnitteluun.

14 luku. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä koulutuksen turvaaminen

14 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

15 luku. Asumisen järjestäminen

15 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

16 luku. Rahoitusmarkkinoiden ja vakuutusmarkkinoiden turvaaminen

16 luvun (pl. 110 §) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 1 kohtaa (vientikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 2 kohtaa (tuontikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 3 kohtaa (tiettyjen taloudellisten toimien kieltö) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 4 kohtaa (kotiuttamisvelvollisuus) koskevat huomiot:

-

110 §:n 2-5 momenttia koskevat huomiot:

Pykälään 114 liittyvät VN:n erikseen määrittelemät maksuliikkeen rajoittamisesta luonnollisia henkilöitä ja elinkeinoharjoittajia ajatellen vaativat teknisiä- ja prosessimuutoksia alan toimijoilta. Nämä vaatimukset tulisi määritellä ja suunnitella etukäteen yhdessä toimijoiden kanssa, jotta rajoitukset saadaan toteutettua oikea-aikaisesti ja tehokkaasti.

Pykälän 117 Konkurssia, selvitystilaa, kriisinratkaisua, kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevat poikkeukset ja kevennykset tulisi olla mietittynä etukäteen, jotta toimijoiden hallinnollista taakkaa voidaan keventää poikkeusoloissa.

Pykälän 121 Rahoitusalan välttämättömien palveluiden ohjaaminen. Valtiovarainministeriön tulee etukäteen määritellä peruspankkipalvelut, missä ja milloin niitä tulee tarjota, ja ketkä ovat etusijalla tarjottavien palvelujen käyttäjiä, ja antaa tarvittavat toimintaohjeet näistä luottolaitoksen, maksulaitoksen, sijoituspalveluyrityksen, rahastoyhtiön tai vaihtoehtorahastojen hoitajalle.

17 luku. Energia-, vesi- ja jätehuollon turvaaminen

17 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

122 § ja 123 § perusteella Työ- ja elinkeinoministeriö voisi velvoittaa elinkeinonharjoittajan maahantuomaan polttoaineita tai tuottamaan polttoaineita tai energiaa tilanteissa, joissa tähän ei välttämättä olisi kaupallisia edellytyksiä. On todennäköistä, että polttoaineiden ja energia tuottaminen on kriisitilanteissa merkittävästi normaalitilanteita kalliimpaa mm. raaka-aineiden ja osaamisen heikomman saatavuuden vuoksi. Velvoite voi olla voimassa samaan aikaan lopputuotteille 126 § perusteella määrätyn hintasäännöstelyn kanssa. Velvoite voi aiheuttaa suhteettoman taloudellisen rasitteen elinkeinonharjoittajalle ja pahimmillaan johtaa tilanteeseen, jossa polttoaineen tai energia maahantuoja tai tuottaja ei kykene toimimaan lainkaan. Toisin sanoen velvoite johtaa täysin päinvastaiseen tilanteeseen, mitä tavoitellaan. Tämän vuoksi valmiuslaissa on varmistettava, että elinkeinonharjoittajien lyhyen ja pitkän aikavälin taloudelliset toimintaedellytykset turvataan tilanteissa, joissa heihin kohdistetaan tuotanto- tai hintavelvoitteita.

124 § ja 125 § perusteella varmistetaan kriittisten toimijoiden polttoaineiden saanti ja tarvittaessa rajoitetaan muiden toimijoiden polttoaineiden saantia. Jotta pykälät voidaan toteuttaa, on eri viranomaisten toiminta koordinoitava, kuvattava ja harjoitettava etukäteen. Osto-oikeuksien ostolupien toteuttaminen ja valvonta vaatii sähköisen ja automatisoidun järjestelmän. Paperisiin lupiin, osto-oikeuksien tai ostolupien henkilökohtaiseen tarkastamiseen tai lain perusteluissa mainittuun virkamerkin näyttämiseen perustuvat järjestelmän olisivat erittäin työvoimaintensiivisiä, tehottomia ja lieveilmiöille, kuten väkivalta, lahjonta ja väärennökset, alttiita. Jotta järjestelmä olisi

käyttöön otettavissa riittävän nopeasti, olisi kriteerit osto-oikeuksille vähintäänkin luonnosteltava etukäteen.

Osto-oikeuksien ja ostolupien käsittely ja valvonta ovat joka tapauksessa erittäin kuormittavia tehtäviä. Siksi käsittely- ja valvontamekanismit on suunniteltava, resursoitava ja harjoitettava hyvin.

127 § ja 128 § perusteella sähkönsaanti kriittisille toimijoille pyritään turvaamaan rajoittamalla tai estämällä sähkön toimitus muille kuin kriittisille toimijoille. Kriittiset toimijat määritetään erikseen asetuksella. Jotta asetuksessa huomioitaisiin yhteiskunnan toiminta kokonaisuutena ja eri toimintojen keskinäisriippuvuudet olisi huoltovarmuuskeskuksen oltava mukana laatimassa asetusta.

Valmiuslaissa olisi oltava selkeästi määriteltynä sähköntuotannon tuontantovarausten (esim. Huoltovarmuuskeskuksen varaus Meri-Porin voimalaitokselle 2024–2026) tai muiden markkinoiden ulkopuolisten sähköntuotantoa kriisitilanteissa turvaavien järjestelyiden asema ja niiden käyttöönottoon ja toimintaa liittyvät kriteerit ja periaatteet.

Lisäyksenä 131 §:ään olisi harkittava valtuutta rajoittaa ja priorisoida vedenkäyttöä tilanteissa, joissa vesihuoltolaitoksen suorituskyky on olosuhteiden vuoksi alentunut. Vastaavasti olisi perusteltua säätää valtuus poiketa jäteveden puhdistusvaatimuksista. Esitetyt valtuudet vahvistaisivat vesihuollon huoltovarmuutta luomalla hallitun tavan ylläpitää välttämättömintä palvelua alentuneella laatutasolla.

131 § 2) kohdan osalta HVK esittää kohtaa kehitettävän siten, että mikäli yhteiskunnassa on sellaisia toimijoita, joiden hallussa on vesihuollolle välttämättömiä hyödykkeitä kuten kemikaaleja, komponentteja, vesivaroja tai palveluita, voi maa- ja metsätalousministeriö velvoittaa toimijaa luovuttamaan näitä vesihuollon tarpeisiin, sillä edellytyksellä ettei hyödykkeiden luovutus tai palveluiden antaminen vaaranna sen omien välttämättömien toimintojen turvaamista. Ehdotetulla muutoksella tarkoitetaan sitä, ettei kohdassa ole välttämättä tarpeen rajautua vain sellaisiin toimijoihin, jotka valmistavat talousvettä tai puhdistavat jätevesiä. Lisäksi kohdan osalta tulee selventää mikä on HVK:n rooli em. toimijoiden tunnistamisessa.

18 luku. Välttämättömien viestintä- ja postipalveluiden turvaaminen

18 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

19 luku. Ruoantuotannon turvaaminen

19 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

20 luku. Välttämättömän rakentamisen turvaaminen

20 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Lisäyksenä 141 §:ään olisi harkittava mainintaa vesihuollon rakennus- ja korjaustöistä välttämättömänä rakentamisena sekä vesihuollon kiireellisten korjaustöiden vapauttamista aloitus- ja jatkoluvista. Vesihuollon rakentamisen ja materiaalien saatavuuden varmistaminen on kriittistä,

sillä järjestelmien viat ovat omiaan aiheuttamaan laajaa ja järjestelmistä toisiin leviäviä huoltovarmuusvaikutuksia.

Lisäyksenä 142 §:ään olisi harkittava, että vesihuollon kannalta välttämättömät rakennustuotteet ja varaosat sisällytetään pykälän mukaiseen ostolupamenettelyyn ja luovutusvelvoitteiden piiriin. Tämä turvaisi vesihuollon kriittisten materiaalien saatavuuden poikkeusoloissa ja vahvistaisi vesihuollon korjauskyvykkyyden edellytyksiä silloin, kun sitä yhteiskunnan toimintakyvyn kannalta ratkaisevimmin tarvitaan.

III osaa koskevat yleiset kysymykset

Toimivaltuusosan rakennetta ja toimivaltuuksien sääntelytapaa koskevat yleiset huomiot:

Ehdotetaan, että yhtenäinen kriteerikehikko (kynnys–rajaus–purku–minimipoikkeukset) kirjataan koko toimivaltuusosaa ohjaavaksi periaatteeksi; tämä varmistaa PL 23 §:n edellytysten toteutumisen sekä yhdenmukaisen toimeenpanon kaikissa rajoitussäännöksissä.

Mietintö tunnistaa hybridivaikuttamisen nykyaikaiseksi uhkatekijäksi. Tämä perustelee sen, että kriittistä infrastruktuuria ei tulisi nähdä vain häiriöille alttiina järjestelminä, vaan myös potentiaalisesti haitallisen vaikuttamisen välineinä. Sääntelykehikossa olisi siksi hyödyllistä tehdä näkyväksi infrastruktuurin kaksiluonteisuus ja huomioida näkökulma myös säännöskohtaisissa perusteluissa, jotta toimivaltuuksia voidaan tarvittaessa arvioida tästä suunnasta.

Mahdolliset muut koko toimivaltuusosaa koskevat huomiot:

-

21 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat yleiset säännökset

21 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Asetusvaltuus kriteerikehikon ja minimipoikkeusten toimeenpanoon: Ehdotetaan asetustuutta, jolla valtioneuvosto antaa tarkemmat säännökset (a) käyttöönoton kynnys-, rajaus- ja purkukriteerien dokumentoinnista, vaikutusarvioinnista ja tarkistusrytmistä sekä (b) minimiluettelon sisällöstä ja päivitysmenettelystä; periaate luodaan laissa, yksityiskohdat asetuksella, jotta täytäntöönpano on ajantasainen ja nopea.

Ehdotamme asetustuutta, jolla täsmennetään väestönsuojelun yhteistyöryhmän (Vn asetus 570/2024) menettelyt, HVK:n asiantuntijarooli ja dokumentointivelvoitteet sekä kriteerit, joilla koordinointi ja vaikutusarviointi kytketään poikkeusolojen päätöksiin.

Luku10 uusi § Polttoaineen, varaosien ja kriittisen huollon priorisointi: Asetusvaltuus priorisoinnin toimeenpanoon (jos ei tule muualla) Valtioneuvoston asetuksella täsmennetään prioriteettilistat, osoitus- ja jakelumenettelyt, dokumentointivaatimukset sekä Huoltovarmuuskeskuksen tilannekuvan käytännön hyödyntäminen.

Luku 10 , uusi § Kokoontumisrajoitukset ja kriittisen kohdesuojauksen turvaaminen: Asetusvaltuus kokoontumisrajoitusten poikkeusten toimeenpanoon. Valtioneuvoston asetuksella täsmennetään

poikkeuksen soveltamiskriteerit, ilmoitus-/luvantarve, todentamis- ja dokumentointivaatimukset sekä yhteys HVK:n tilannekuvaan ja alueelliseen yhteensovitukseen.

Luku 10, uusi § Väestön siirtäminen – poikkeus kriittiselle henkilöstölle. Asetusvaltuus väestön siirtämisen poikkeusten toimeenpanoon: Valtioneuvoston asetuksella täsmennetään poikkeuksen soveltamiskriteerit, päätöksentekomenettely, todentamis- ja dokumentointivaatimukset (esim. työnantajan todistus), työturvallisuus- ja majoitusjärjestelyt sekä yhteys kulkulupamenettelyihin ja Huoltovarmuuskeskuksen tilannekuvaan.

22 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat erityiset säännökset

22 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Edellä 87 §:ssä tarkoitettu tuki peritään takaisin. Tukea myöntänyt viranomainen antaa takaisinperinnästä päätöksen. Tämän pykälän tehokkuutta tulee arvioida, mikäli se vaatii tapauskohtaista käsittelyä ja manuaalisia prosesseja.

23 luku. Korvaukset

23 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

24 luku ja rikoslain muuttamista koskeva lakiehdotus. Rangaistussäännökset

Valmiuslain 24 luvun ja rikoslain muuttamista koskevan lakiehdotuksen (2. lakiehdotus) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

25 luku. Muutoksenhaku

25 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

HE-luonnoksen yleisperustelut

Vaikutusten arviointia koskevat huomiot:

-

Säätämisyjärjestysperusteluja koskevat huomiot:

-

Muut HE-luonnoksen perusteluja koskevat huomiot:

Yleisenä kommenttina Huoltovarmuuskeskus toteaa, että mietinnössä ei ole kaikin osin tunnistettu tai ymmärretty Huoltovarmuuskeskuksen roolia varautumisen eri osa-alueilla. Osittain tämä voi johtua mietinnön kirjoittamisen aikana tapahtuneesta huoltovarmuuslainsäädännön uudistamisesta.

Uudessa sääntelyssä Huoltovarmuuskeskuksen viranomaisasema vahvistuu ja tämä vaikuttaa myös tulevaan valmiuslakiin. Huoltovarmuuskeskus on näiltä osin tehnyt pyydetyksi pykäläkohtaisia muutos- tai uudistusehdotuksia, jotka on esitetty sen lausunnossa. Huoltovarmuuskeskus on myös aina käytettävissä jatkokeskusteluissa niin, että sen rooli tulee kaikilta kohdin täsmällisesti kirjatuksi.

Työryhmän mietintö

Uudistuksen tarpeellisuutta ja sen keskeisiä ratkaisuja koskevat yleiset kannanotot:

-

Muut työryhmän mietintöä koskevat yleiset huomiot:

-

Nikula Nuutti
Huoltovarmuuskeskus